

Středoškolská technika 2018

Setkání a prezentace prací středoškolských studentů na ČVUT

VÝUKOVÉ MATERIÁLY SAVE THE JUNGLE WITH RIMBO PRO PROJEKT HELP FOR JUNGLE

Radka Syrová, Petra Crhonková

Jihomoravský kraj

Strážnice 2018

Středoškolská technika 2018

Setkání a prezentace prací středoškolských studentů na ČVUT

**VÝUKOVÉ MATERIÁLY SAVE THE JUNGLE WITH
RIMBO PRO PROJEKT HELP FOR JUNGLE**

**TEACHING MATERIALS SAVE THE JUNGLE WITH
RIMBO FOR PROJEKT HELP FOR JUNGLE**

AUTOR	Radka Syrová, Petra Crhonková
ŠKOLA	Purkyňovo gymnázium Strážnice, třída 2.A
KRAJ	Jihomoravský
ŠKOLITEL	RNDr. Jana Hálková

Prohlášení

Prohlašuji, že svou práci na téma Výukové materiály Save the Jungle with Rimbo pro projekt Help for Jungle jsme vypracovaly samostatně pod vedením RNDr. Jany Hálkové a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou všechny citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce.

Dále prohlašuji, že tištěná i elektronická verze práce SOČ jsou shodné a nemám závažný důvod proti zpřístupňování této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

Ve Strážnici dne 20. 2. 2017

Podpis:

Poděkování

Děkujeme naší školitelce RNDr. Janě Hálkové za její čas, obětavou pomoc, podnětné připomínky a nekonečnou trpělivost, kterou nám během práce věnovala, a také Mgr. Ivě Uhrové, a to především za poskytnutí cenných informací a doporučení.

Tato práce byla provedena za podpory ZOO Hodonín, Petra Příklad, Help for Jungle, Hnutí Bron-tosaurus a materiální podpory Purkyňova gymnázia Strážnice

Anotace

Vytvořený výukový materiál je koncipován jako pracovní sešit, který je rozčleněn na jednotlivé kapitoly. Ty na sebe navazují, ale lze je použít i samostatně nebo některé vynechat. Základní témata, která se v pracovním sešitě objevují, jsou: význam pralesů, základní příčiny ohrožení a úbytku pralesů a biodiverzity, nelegální lov a černý trh s ohroženými druhy zvířat, problematika nadměrného vzniku odpadů, třídění a recyklace. V pracovním sešitě jsou použity různé metody výuky a aktivity.

Při realizaci projektu byly využity i doprovodné pomůcky, jako např. maskot, plátno s motivem pralesa, mikroskop, krabičkové lupy, kartičky. Pro práci s pracovním sešitem byla vytvořena i příručka pro vyučující.

Veškerý náš výukový materiál je psán anglicky a byl využit v indonéských tzv. odpoledních školách. Hodnocen byl jako velmi vhodný pro danou věkovou skupinu a jako velmi potřebný. Cílem materiálů bylo přispět k rozvoji environmentálních a jazykových znalostí zdejších dětí.

Klíčová slova

výukový materiál; environment; tropické deštné pralesy; děti; vzdělávání; anglický jazyk

Annotation

The created teaching material is compiled as a workbook divided into chapters. They are linked to each other, but can be used individually or be skipped. The main topics in the workbook are: the importance of rainforests, primary causes of decline in rainforests and biodiversity, illegal poaching and black market of endangered animal species, excessive amount of waste, and waste separation and recycling. Various didactic methods and activities are used.

During realization also accompanying aids like mascots, canvas with a jungle motif, a microscope, magnifying glasses, and cards were used. To support work with the workbook a guide for teachers has been created.

All our teaching material is written in English and has been used in Indonesian so-called afternoon schools. It was assessed to be very suitable for the particular age group and very useful. The purpose of the material was to help children develop environmental awareness and language skills.

Keywords

teaching materials; environment; tropical rainforests; children; education; English language

Obsah

ÚVOD.....	7
1 CO NÁS VEDLO K VYTVOŘENÍ VÝUKOVÝCH MATERIÁLŮ	8
1.1 SITUACE V INDONÉSII	8
1.1.1 <i>Problémy v oblasti životního prostředí</i>	9
1.1.2 <i>Vzdělání</i>	11
1.2 HELP FOR JUNGLE	11
1.2.1 <i>Iva Uhrová – koordinátorka projektu</i>	13
1.3 ORGANIZACE SOUVISEJÍCÍ S PROJEKTEM	14
1.3.1 <i>Hnutí Brontosaurus</i>	14
1.3.2 <i>ZOO Hodonín</i>	15
2 VÝUKOVÉ MATERIÁLY PRO PROJEKT HELP FOR JUNGLE	16
2.1 VYTVÁŘENÍ MATERIÁLŮ	18
2.2 PŘÍRUČKA PRO VYUČUJÍCÍ.....	18
2.3 PRACOVNÍ SEŠIT PRO DĚTI	23
3 REALIZACE	39
3.1 FOTOGRAFIE Z REALIZACE:.....	40
ZÁVĚR	41
LITERATURA.....	43
SEZNAM OBRÁZKŮ	43
SEZNAM ZKRATEK.....	44
SEZNAM PŘÍLOH	44

Úvod

V roce 2014 vznikl projekt Help for Jungle, který se snaží pomoci Indonésii. Má přispět k rozvoji environmentálních i jazykových znalostí zdejších dětí ve věku 8-14 let. Myslíme si, že pozitivní vztah k pralesu a informace potřebné k péči o něj by se dětem měly vštěpovat již od malička. Z tohoto důvodu jsme se zaměřily právě na tuto věkovou skupinu. V rámci tohoto projektu jsou realizovány rozličné aktivity v ČR, ale i v samotné Indonésii. Byly zde založeny tzv. odpolední školy, ve kterých vedou výuku proškolení místní i zahraniční dobrovolníci. Školy jsou zaměřeny na environmentální vzdělávání místních obyvatel a jejich zapojení do ochrany indonéského pralesa. Ve zdejších školách chybí učebnice i učební pomůcky. Proto jsme vytvořily tento výukový materiál SAVE THE JUNGLE WITH RIMBO – pracovní sešit s 5 výukovými moduly a komentovanou příručku pro vyučující. Tato didaktická pomůcka je časově náročná a určená k dlouhodobému využití. Oba materiály jsou psány v anglickém jazyce. Naše škola – Purkyňovo gymnázium Strážnice – také poskytla indonéským školám sponzorský dar v podobě terénního mikroskopu, který byl využit při samotné výuce. Naše materiály budou aplikovány i v hodinách angličtiny na ZŠ Bzenec či v prvním ročníku víceletého gymnázia na naší škole.

Obrázek 1: Děti s našimi materiály

1 Co nás vedlo k vytvoření výukových materiálů

V současné době existuje spousta environmentálních problémů. Tyto problémy jsou celosvětové a jejich řešení je důležité pro celé lidstvo. Člověk se dnes stal trvalým činitelem ovlivňujícím stav životního prostředí. Situace v Indonésii přitom patří k nejkritičtějším. Proto vznikají na celém světě projekty, které se snaží nejen této oblasti pomoci. Ani nám není zdejší situace lhostejná, a proto jsme využily možnost zapojení do projektu Help for Jungle. Vytvořené materiály pro výuku dětí (v Indonésii) mohou přispět ke zlepšení jejich environmentálních vědomostí a ke snaze chránit životní prostředí.

1.1 Situace v Indonésii

Indonésie je ostrovním státem jihovýchodní Asie a Oceánie, kde lesy zaujímají až 60% celkového povrchu. Ne nadarmo je tak považována za plíce naší planety a oblast s druhou největší biodiverzitou na světě. Rozmanitost zajišťuje především styk dvou různých zoogeografických oblastí – oblast indomalajská a australská. Místní fauna a flora je směsíci typu australského a indického. V důsledku toho zde nalezneme řadu endemitů, kteří se stejně jako ostatní obyvatelé pralesů musí potýkat se značnými problémy. Během posledních desetiletí zdejší environment sužuje stále se zvyšující industrializace, urbanizace, odlesňování a smog s ním související, přebytek odpadu nebo nedostatek pitné vody. Živočichové vymírají a řada druhů se stává kriticky ohroženými. V současné době je stát třetím největším producentem skleníkových plynů na světě. Pokud se situace nezmění, je zánik indonéských deštných pralesů předpokládáno do nejbližších 5 let. Za nejvíce postižené oblasti je považováno Borneo a Sumatra.

1.1.1 Problémy v oblasti životního prostředí

1.1.1.1 Plantáže

Na ztrátách se rovněž výrazně podílí plantáže, které jsou především určeny k pěstování exportních plodin. Vedle kávy sem řadíme palmu olejnou, jež v posledních desetiletích bortí žebříčky světového obchodu. Každoročně zvyšovanou poptávku můžeme přisuzovat především jejímu všestrannému využití. Nalezneme ji v průmyslu potravinářském, chemickém, či dokonce jako alternativní palivo. Indonésie je palmovým zlatým dolem, více než tři čtvrtiny světové produkce pochází z těchto destinací. Jako rostlina je vzhledem ke svým „příbuzným“ poměrně nenáročná. Pro svůj cyklus si nežadá dlouhé roky a nákladné prostředky. Pěstování je také ovlivněno levnou pracovní silou, a tak je obchod s ní ekonomicky výhodný. Tímto způsobem se snaží zbohatnout spousta organizací, ale i jednotliví drobní zemědělci, tedy běžní obyvatelé. Místa pro plantáže ubývá a ani v tomto případě nejsou národní parky ušetřeny. Palma olejná je v Indonésii považována za nenahraditelný zdroj. Dokud však nedošlo k celosvětovému šíření, byl problém téměř zanedbatelný. Dnes je na úkor plantáží ze zemského povrchu odstraněno 90% živočichů, jež tyto prostory v minulosti volně obývalo.

1.1.1.2 Těžba dřeva

Indonésie je producentem kvalitního a žádaného dřeva. Tato celosvětová poptávka po tropickém dřevě či papírenském zboží předurčuje prales k zániku ze všech faktorů nejvíce. Podle nejnovějších studií můžeme až 73% případů s jistotou považovat za nelegální. Situaci tak nezlehčuje ani politický stav, v němž převládá korupce. V síti zdejšího systému je snaha vlády o nápravu téměř nepatrná. Diferencuje lesy na ochranné a přímo ke kácení určené. Avšak ani to, ani mezinárodní smlouvy, jež Indonésie uzavírá, aby zabránila šíření místního neoznačeného dřeva po světě, se velkému respektu netěší. Nelegální organizace, které obchod zprostředkovávají, si pro svou činnost vyhledávají i oblasti celosvětově známých národních parků. Uvést můžeme např. národní park Gunung Leuser na Sumatře. Většina dřevin utvářejících deštné pralesy ke svému dozrání vyžaduje staletí. Něco takového však není možné, a tak tyto lesy mizí z naší planety definitivně.

1.1.1.3 Požáry

Jedním z nejčastějších způsobů, jak získat pozemek k plantážím, je úmyslné zakládání požárů. Tento levný a rychlý způsob odlesňování se stává mezi indonéskými organizacemi stále populárnějším. V jeho důsledku se však do ovzduší uvolňuje uhlík, který je příčinou smrti nejen zvířat, ale i místních lidí.

1.1.1.4 Ovzduší

Ničení pralesů není záležitostí pouze Indonésie, ale celého světa. Indonéské druhy zeleně, stejně jako všechny ostatní rostliny schopny fotosyntézy, zbavují atmosféru skleníkových plynů (oxid uhličitý) a zároveň tak značně omezují skleníkový efekt. V jeho důsledku dochází ke klimatickým změnám – globálnímu oteplování. Indonésie, nejpostiženější oblast, se však musí potýkat i s nebezpečím, jehož následky se projevují v daleko kratších časových intervalech. Nutnost kyslíku a absenci dusíku pro funkci našeho organismu považujeme za banalitu. V praxi ale hrubě nerespektovanou. A tak není divu, že si znečištěné ovzduší v této lokalitě každým rokem vyžaduje stále více obětí. Umírají živočichové všeho druhu.

1.1.1.5 Odpady

Dalším výrazným činitelem, jenž se podílí na devastaci okolního prostředí, jsou odpady a způsob, jak se s nimi zachází. Systém, který známe z našich destinací, tj. separace plastů, papírů, skla aj., bychom v Indonésii hledali marně. Třídění zde probíhá pouze ve dvou hlavních složkách. Rozlišují se látky organické a anorganické. Úroveň státu ale neumožňuje dostatečné zpracování odpadu. Látky organické jsou ponechány volnému rozkladu, zatímco anorganické látky podléhají vlastní recyklaci obyvatel, kteří se z nich pokouší vyrábět předměty vhodné pro domácnost či venkovní práce. Avšak množství vyprodukovaného a znovuzpracovaného odpadu jsou silně v nerovnováze. Proto se pralesy plní nerozkladatelnými látkami, které dále ohrožují tamější biodiverzitu.

1.1.1.6 Úbytek zvířat

Místní fauna je skutečným bohatstvím. Nalezneme zde obrovské množství různých druhů obojživelníků, plazů, ptáků i savců. Většina z nich však není známá pro svou originalitu či hojnost, nýbrž kvůli osudu, jemuž podléhá. Zvířectvo zde musí čelit především ztrátě domova a v jeho důsledku i smrti či zajetí. S rostoucím počtem zničených pralesů roste i množství zvířat, které se stávají až kriticky ohroženými. Za nejvíce postižený druh jsou považováni orangutani sumaterští, kteří svůj život tráví z 95 % v korunách stromů.

„Orangutani patří kvůli svému pozvolnému růstu, dospívání a pohlavní zralosti mezi savce s nejpomalejším vývojem. Samci jsou schopni reprodukce až od dvacátého (na Borneu) či třicátého (na Sumatře) roku života, samice mohou mít první mládě až od svých 15 či 16 let. Březost trvá asi 8 a půl měsíce a obvykle se rodí pouze jedno mládě, vážící okolo 1,5 kg.“

Tato skutečnost je jednou z hlavních příčin jejich trvalého úbytku. Čas, který potřebují k přivedení nových jedinců na svět, je v poměru se současnou délkou jejich životů téměř nesplnitelný.

Většina orangutanů vymírá již jako mládě, a to především kvůli ztrátě přirozeného prostředí – domov, potrava; znečištěnému ovzduší a rovněž v důsledku černého trhu – jsou loveni a prodáváni jako domácí mazlíčci. Jelikož se místní rezaví savci způsobem přijímání a vylučování potravy podílí na rozšiřování semen rostlin, můžeme restituci pralesů, již jsou schopni, přímo zavrhnout.

S podobnými problémy se potýkají i další druhy zvířat, rovněž kriticky ohrožené. Nejvíce pak tygr sumaterský, nosorožec sumaterský, slon indický či outloň váhavý, který podléhá zvláště krutým způsobům usmrcení. Po vytržení všech zubů jsou pohřbíváni zaživa.

1.1.2 Vzdělání

Úroveň zdejšího vzdělávacího systému je mnohem nižší než u nás – asi 16 % obyvatel jsou analfabeti. Povinná školní docházka sice trvá také 9 let, ale je méně náročná a volnější. Tato časová náročnost povinné školní docházky byla navýšena teprve nedávno, a to z důvodu omezení nucených prací malých dětí. Školství si klade za cíl přimět žáky, formou základní výuky, k zachování tradičních hodnot i k průmyslovým inovacím. Proto je vzhledem k místním poměrům nezbytné zaměřit výuku především na environmentální prostředí. Situaci však komplikuje množství obyvatel. Indonésie je 4. nejlidnatějším státem, který ale nemá dostatečné prostředky k zajištění kvalitní výuky pro takovou masu lidí. Zejména obyvatelstvo ostrovů (venkova) se pak setkává s nedostatečným vzděláním. Řešení se snaží poskytnout nejen místní lidé, kteří zakládají tzv. „odpolední školy“ a po proškolení děti sami vyučují, ale také dobrovolníci z celého světa.

Zdroje: [1], [2], [3], [4]

1.2 Help for Jungle

Jedná se o projekt spadající pod Hnutí Brontosaurus a ZOO Hodonín, který vytvořila Mgr. Iva Uhrová v roce 2014. Zabývá se aktivitami přispívajícími k ochraně životního prostředí. Působí v ČR i zahraničí. V ČR organizuje množství výukových programů či přednášek, díky kterým se lze o situaci především v Indonésii dozvědět více. Výukové programy jsou určeny pro děti základních škol a jejich součástí je prezentace i aktivita samotných žáků a diskuze. Přednášky může navštívit kdokoliv a stejně jako výukové programy informují o indonéské situaci a problémech, které nemají dopad pouze na zdejší prostředí, ale na celou planetu.

Aktivita přímo v Indonésii je zaměřena zejména na environmentální vzdělávání místních obyvatel a zapojení dobrovolníků k ochranné činnosti. Projekt spolupracuje se zdejšími organizacemi a komunitami, jakou je například škola Bukit Lawang Trust, které dodává učební pomůcky a materiály. V místní vesnici Wisata Selang Pangeran byla postavena škola především pro environmentální výuku a rozvoj anglického jazyka. Vyučují zde proškolení místní i zahraniční dobrovolníci. Byly zde využity i naše materiály.

Obrázek 2: Skupina dobrovolníků

Obrázek 3: Škola postavená ve Wisata Selang Pengeran.

Obrázek 4: Výstavba školy ve Wisata Selang Pangeran.

Zdroje: [5]

1.2.1 Iva Uhrová – koordinátorka projektu

“Absolventka Přírodovědecké Fakulty MU. Koordinátorka in-situ projektů. Od roku 2001 působí v Hnutí Brontosaurus jako dobrovolník a organizátor. Věnuje se především environmentálním a ochránářským aktivitám.”

Iva Uhrová v minulosti pracovala na našem strážnickém gymnáziu, se kterým je i nadále v kontaktu. Organizuje zde odborné přednášky a aktivity v oblasti ochrany přírody. Realizuje je i v ZOO Hodonín, kde v současné době pracuje. Díky Mgr. Uhrové jsme i my měly možnost zapojit se do projektu na pomoc Indonésii a sestavit výukové materiály, které byly následně využity. Velkým přínosem pro nás byly informace, které nám na základě svých zkušeností z Indonésie poskytla.

Obrázek 5: Mgr. Iva Uhrová

Zdroje: [5]

1.3 Organizace související s projektem

1.3.1 Hnutí Brontosaurus

Jedná se o českou neziskovou organizaci, která je členem asociace ekologických neziskových organizací Zelený kruh a mezinárodního seskupení Youth and Environment Europe. Má přes 1000 členů, kteří svou prací výrazně napomáhají životnímu prostředí a památkám.

Cílem této organizace je výchova sebe i druhých prací, být dobrým příkladem a vést k ekologickému přístupu k planetě, chránit a pečovat o životní prostředí, kulturní a historické dědictví. Dále přimět společnost zajímat se o problémy týkající se přírody a památek a vyvolat snahu řešit je. Veškerá realizace je uskutečňována zajímavými kolektivními a zábavnými formami, které ovšem nepříjemné skutečnosti nezlehčují.

Původně šlo pouze o jednoroční kampaň r. 1974 v rámci Roku životního prostředí, který byl vyhlášen OSN, s názvem "Akce Brontosaurus". Měla však velmi dobré ohlasy, a tak se změnila v program, který vede lidi k ekologickému myšlení a jednání. Postupně začala vznikat jednotlivá centra pořádající především zábavné a vzdělávací víkendové či prázdninové akce v přírodě. V roce 1990 proběhla 1. konference, na níž vznikla organizace tak, jak ji známe dnes. Během několika let se rozdělila na dvě nezávislé organizace - Hnutí Brontosaurus a Asociaci Brontosaura.

Hnutí Brontosaurus má několik článků. Některé pečují o přírodu a další pomáhají například na ekofarmách či opravují starobylá sídla. Část se také věnuje dětem a jejich environmentální výchově.

Organizace působí i v zahraničí. Momentálně zajišťují tři velké projekty - staví školu v Himalájích, značí karpatské turistické stezky a pomáhají v rumunském Banátu. Také se podílejí na potřebném, zejména environmentálním vzdělávání dětí i dospělých v oblastech, ve kterých jsou problémy velké a velmi aktuální. Je tomu tak například v Indii či právě na Sumatře. Pomoc je poskytována jak finančně, tak i nápady a dobrovolníky.

Zdroje: [6]

1.3.2 ZOO Hodonín

Zoo napomáhá prostřednictvím ex-situ¹, in-situ² a řadou nejen místních ochrannářských aktivit vč. výzkumu či vzdělávání lidí. Pořádá různé výukové programy se zaměřením na živočichy a životní prostředí. Většina těchto programů je určena především žákům základních škol. Mimo ČR se rovněž angažuje v zahraničí a kriticky ohrožených oblastech, především v Indonésii. Zde spolupracuje s již zmíněným projektem Help for Jungle a od ledna 2017 se nově podílí na ochraně mořských želv v rámci projektu Mořské želvy.

ZOO Hodonín naši práci materiálně podpořila při tisku didaktických pomůcek a poskytla plyšového orangutana. Grafik ZOO – Petr Přikryl – vytvořil plátno, které jsme využily při jedné z výukových aktivit.

Zdroje: [5]

¹ Chov a rozmnožování zvířat a jejich návrat do volné přírody.

² Aktivita pro ochranu živočichů přímo v místě jejich výskytu.

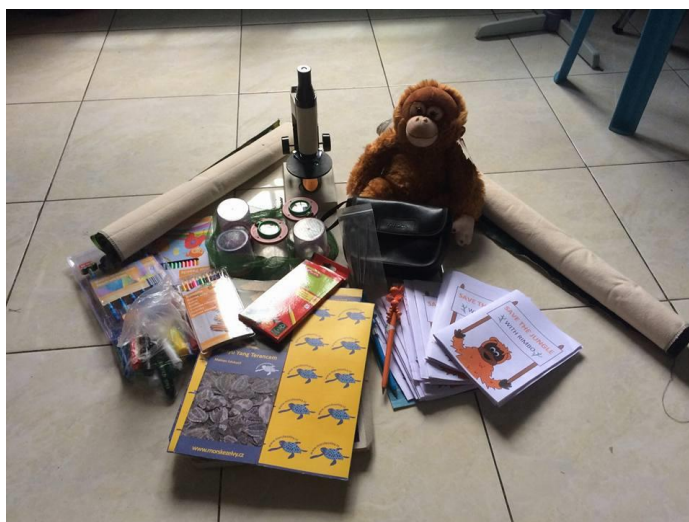
2 Výukové materiály pro projekt Help for Jungle

Materiály jsou využity při výuce, kterou provází mluvené slovo maskota Rimba zprostředkované řadou proškolených dobrovolníků. Rimbo je plyšový orangutan, který děti provází celou příručkou a pomáhá jim mnohé věci pochopit. S ohledem na věkovou úroveň je vhodné výuku různě přizpůsobovat. Především u mladších dětí je vhodné pojmout Rimbovo vyprávění formou krátkých scének. Věk byl rovněž zohledňován při samotné tvorbě materiálů. Veškerá krutost, násilí či tvrdé podmínky jsou zobrazeny v přijatelné podobě. Toto vyprávění přímo odkazuje na jednotlivé pasáže v pracovních sešitech a je nezbytnou součástí výuky. Každému dítěti je přidělen vlastní pracovní materiál, avšak jednotlivé aktivity lze provádět jednotlivě i ve skupinkách po třech až čtyřech osobách. Další doporučení a zadání k práci s materiály naleznou proškolení dobrovolníci ve svých příručkách, které jsme pro ně vytvořili. Jednotlivá témata, kterým materiály věnují dostatečný čas k pochopení, byla volena s ohledem na možnosti dětí podílet se na změně situace.

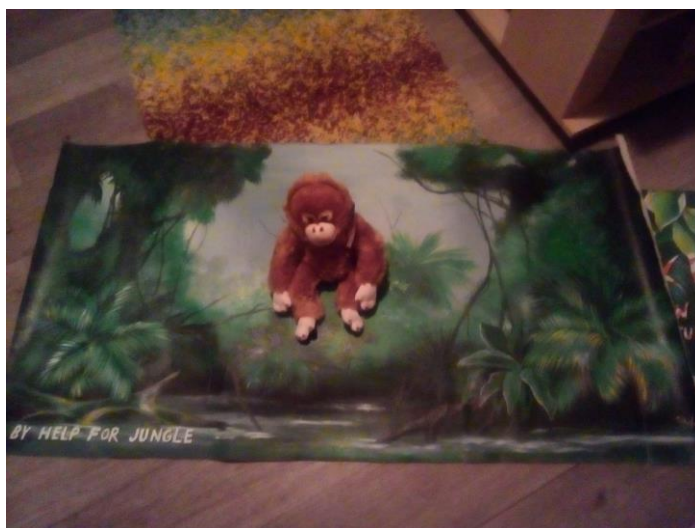
To znamená, že ačkoliv se v dnešní době setkáváme především s problematikou týkající se palmy olejné, zmínka o ní je zde minimální. Děti ji svou denní činností nemohou nijak ovlivnit. Naopak černému trhu se zvířaty lze zabránit snížením místní poptávky, tedy omezením zajištění zvířat jako domácích mazlíčků.

Vytvořené a využité pomůcky:

- Plyšový orangutan
- Mikroskop – *sponzorský dar Purkyňova gymnázia Strážnice*
- Plátno zobrazující deštný prales
- Kartičky s obrázky zvířat a jejich názvy
- Sazeničky stromků
- Puzzle

Obrázek 6: Využité pomůcky

Obrázek 7: Plyšový maskot a plátno

2.1 Vytváření materiálů

Jako první bylo nutné nashromáždit informace týkající se samotného projektu a situace v Indonésii. Nejdůležitější a nejcennější informace nám poskytla Mgr. Iva Uhrová, a proto jsme musely často navštěvovat ZOO Hodonín. Při vytváření materiálů jsme zohledňovaly věk dětí a jejich jazykovou úroveň. Snahou bylo vytvořit pracovní listy jednoduché, zábavné a naučné, čehož jsme se při grafické tvorbě držely. Pracovním sešitem plným obrázků provází děti atraktivní plyšový průvodce Rimbo. Jednoduché obrázky jsou tvořeny v programu InkScape.

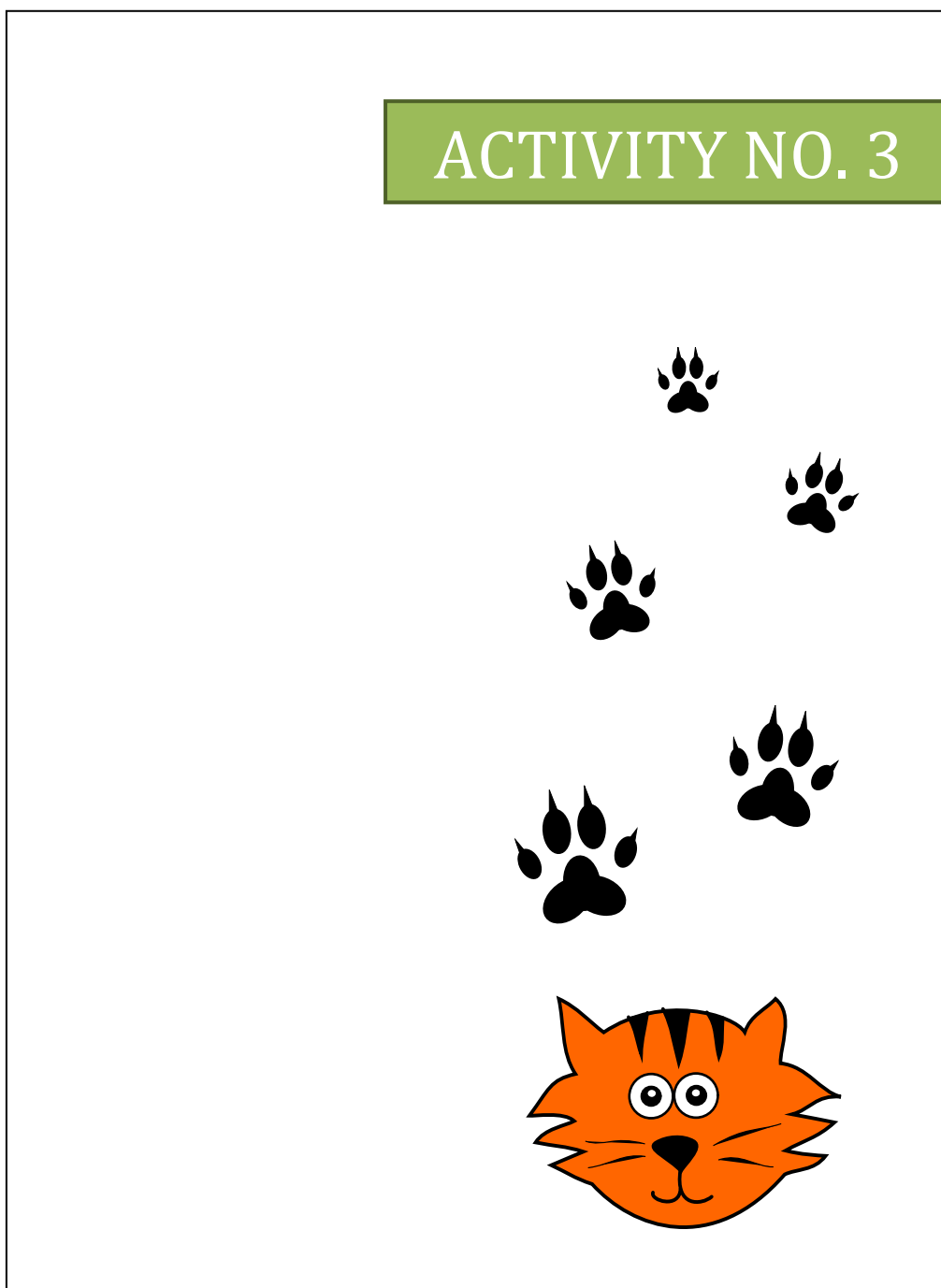
2.2 Příručka pro vyučující

Doprovodná příručka pro vyučující obsahuje návod, jak s danými materiály pro děti pracovat. Příručka je psána v anglickém jazyce. Ke každému výukovému celku či doprovodné aktivitě je stanoveno: zaměření, doporučená věková skupina, čas na realizaci a doporučené prostředí, potřebné materiály, očekávané výstupy a realizace. Výukové celky navíc obsahují i motivaci. Příručka obsahuje také správná řešení úkolů, tabulky s informacemi a vyplněný anglicko-indonéský slovníček.

Obrázek 8: Doprovodná příručka k pracovnímu sešitu

2.2.1 Ukázka z příručky

FOCUS	AGE GROUP	TIME FOR REALIZATION	ENVIRONMENT
SUMATRAN TIGER	8-12 YEARS	60 MIN	INSIDE, OUTSIDE

MATERIALS:

- face colours

MOTIVATION:

"Try the life of a tiger yourself."

EXPECTED OUTCOMES:

Children will relax while painting and during the physical game. Thanks to the discussion they will learn interesting facts about the Sumatran Tiger.

REALIZATION OF THE ACTIVITY:

Children paint the face of a tiger on each other's faces. The image in their workbooks may inspire them. During the painting session the teacher provides them

interesting information about the Sumatran tiger (see the chart).

This is followed by a movement play (ideally outdoors). In a delimited area (e.g. 20 x 15 m - depending on the number of children) one child is selected as a hunter, who stands opposite of the rest of the group. His task is to catch as many classmates as possible during their run from one side to the other. While running, it is forbidden to go back or to stop. The rest of the children representing tigers, on the contrary, try to avoid the hunter and get safely to the other side. In case they are caught, they join the hunter in the next round and then also chase the tigers. The game consists of several rounds, and ends at the moment when all the tigers are caught.

A discussion follows in which children with their teachers rehearse all the information about Sumatran Tiger that they remember and try to express their opinion of some of the problems on their own.

SUMATRAN TIGER

BASIC INFORMATION	THE SMALLEST SPECIES OF TIGER
	CARNIVORE
	ONLY SUMATRA, DEEP PARTS OF RAIN-FORESTS
CAUSES OF DECLINE	POACHING (FOR FUR, ORGANS AND BONES), DEFORESTATION → LESS FOOD FOR THE TIGER → THE TIGER LEAVES THE DEEP PARTS OF THE FOREST → CONFLICT WITH HUMANS
INTERESTING FACTS	CURRENTLY ABOUT 400-500 TIGERS
	40 TIGERS KILLED BY HUMANS PER YEAR
	HAUNTING TIGERS WAS A SPORT IN THE PAST (NOW IT IS ILLEGAL)

YOUR NOTES

.....
.....
.....
.....
.....

2.3 Pracovní sešit pro děti

Pracovní sešit obsahuje celkem 5 výukových modulů a další doprovodné aktivity. Vše je tematicky zaměřeno na ohrožení deštných pralesů v Indonésii. Tyto materiály mohou být využity při environmentální výchově i v hodinách anglického jazyka při probírání témat týkajících se životního prostředí. Jednotlivé aktivity na sebe navazují, ale lze je použít i odděleně. Materiály byly vytvořeny pro vesnické školy, které byly postaveny pro environmentální výuku a rozvoj anglického jazyka a jsou určeny pro věkovou skupinu 8-14 let.

V pracovním sešitě jsou použity různé formy výuky a aktivity. Jedná se například o možnost samostatného řešení úkolů, skupinové aktivity i o diskuzi.

2.3.1 První výukový modul

V prvním výukovém celku jsme se soustředily na problematiku deštných pralesů obecně. Formou komiksu, který zde zastupuje teoretickou část, Rimbo seznamuje žáky se svým příběhem.

Malý opičák přichází o svůj domov i rodinu v důsledku lidské činnosti. Všimá si, jak se prostředí okolo něj mění – stromy jsou vykáceny a vypáleny, místo nich se zde budují mohutné budovy a průmyslové oblasti, pytláci loví volně žijící zvěř a celé okolí se hromadí odpady, které jsou rovněž výtvozem člověka. Do ovzduší se uvolňují jedovaté plyny a zdejší vegetace vymírá – definitivně.

Tato část si klade za cíl upozornit děti na závažnost situace a současně má sloužit jako nápověda k následující praktické části.

Druhá část tohoto celku, tedy část praktická, je soustředěna do dvou cvičení. Úkolem dětí je najít pozitiva a negativa v celém příběhu. Musí přijít na to, proč jsou pralesy důležité, jaký mají význam a co je sužuje. Při plnění úkolů by měly vycházet z komiksu a držet se námi uvedených obrázků v podobě byliny, symbolu vzduchu a ptačího hnízda, pařezu, odpadu či klece vedle textových polí.

Tento výukový celek je pojatý jako úvod a nalezneme zde souhrn všech problémů, kterým se jednotlivě věnujeme v následujících modulech.

WHY ARE FORESTS IMPORTANT

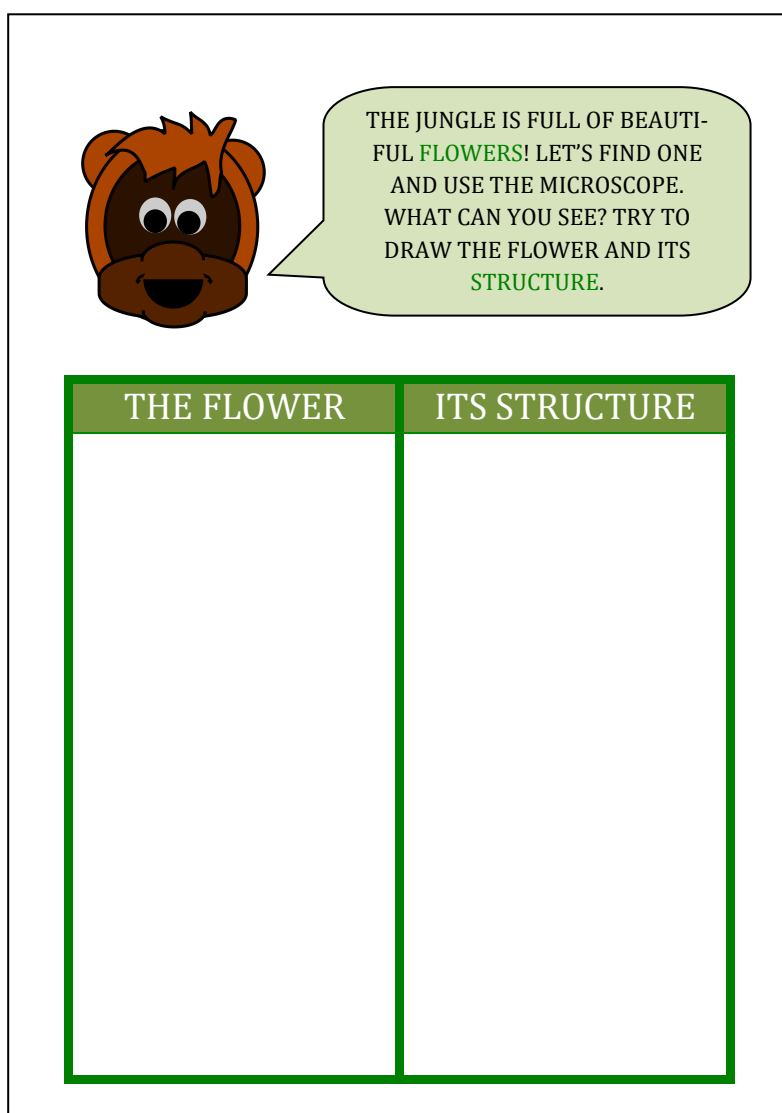
MAIN PROBLEMS

2.3.2 Druhý výukový modul

Druhý výukový modul je realizován v přírodě. Cílem práce v terénu je podpořit zájem dětí o přírodu. K uskutečnění daných aktivit jsou nezbytnými pomůckami mikroskop a krabičkové lupy.

Samotných aktivit je zde zařazeno více. Nejdříve výuka probíhá v pralese, kde se děti soustředí na okolí a pozorně jej zkoumají. Ne všechno je však viditelné pouhým okem, tuto skutečnost zde kompenzujeme materiálními pomůckami v podobě již zmíněného mikroskopu. Ten rovněž plní funkci motivace a tím napomáhá dosáhnout cíle – vyvolání pocitu zodpovědnosti za okolní prostředí v dětech.

Z praktických metod se zde (mimo laboratorní činnosti) užívá rovněž činnosti grafické a výtvarné. Získané poznatky, tedy strukturu a celkový vzhled rostliny, děti následně zaznamenávají do svých pracovních materiálů.

THE JUNGLE IS FULL OF BEAUTIFUL FLOWERS! LET'S FIND ONE AND USE THE MICROSCOPE. WHAT CAN YOU SEE? TRY TO DRAW THE FLOWER AND ITS STRUCTURE.

THE FLOWER	ITS STRUCTURE

Poslední část výukového celku je zaměřena na zpracovávání a produkci rostlinné sekce. Cvičení dětem předkládá možnosti, ze kterých mají vybrat všechna možná využití bylin z pralesa. Uvedené příklady jsou v každodenním životě běžně využívány a děti si je tak při vybírání z možností lépe vybavují.

WHAT COULD YOU MAKE FROM THIS?

A MEDICINE

A BOTTLE

A CAR

COSMETIC PRODUCTS

SPICE

SHOE

2.3.3 Třetí výukový modul

Třetí výukový celek je naopak zaměřen na tygra sumaterského. I zde obohacujeme teorii praktickými cvičeními, která jsou zařazena na začátek daného tématu a je možné je realizovat v přírodě i ve školních budovách.

Nejprve probíhá činnost tvořivá. Děti se změní v tygry pomocí individuálně tvořených papírových masek či malby na obličej. Následuje tradiční pohybová hra, tzv. FISH, MERMAIDS AND SHARKS (česky Rybičky, rybičky, rybáři jedou).

Stěžejní aktivitou je část praktická. Ta má podobu nejen monologickou, ale i dialogickou. Nejdříve vyučující prezentuje tygra sumaterského, přičemž čerpá z tabulky v doprovodné příručce. Postupně pak děti zapojuje a vytváří podmínky pro diskuzi.

Jako závěrečné shrnutí tohoto celku slouží krátká obrázková křížovka.

Cílem těchto aktivit je přiblížit dětem těžký život tygra sumaterského.

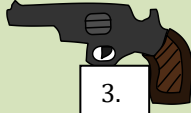
EVERY REAL TIGER
MUST KNOW THESE
PICTURES!

1.											
2.											
3.											
4.											
5.											

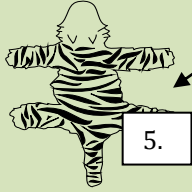
1.

3.

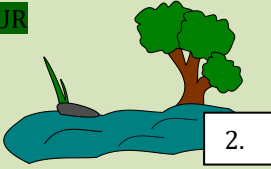

4.

5.

THE COLOUR

2.

2.3.4 Čtvrtý výukový modul

Čtvrtý celek se zabývá problematikou týkající se odpadů a recyklace.

Možnosti zacházení s odpadem jsou závislé na zdejším svozném systému. S ohledem na tuto skutečnost by tedy bylo zcela zbytečné tvořit aktivity, při kterých děti rozlišují papír, plast a další druhy odpadu. Separace odpadu, který děti nahromadily během venkovní aktivity (tj. čištění pralesa), probíhá ve dvou základních složkách – organiky a anorganiky.

Aktivita začíná krátkým pojednáním o problému a zadáním podmínek k činnosti. Poté děti separují odpad a příklady organického i anorganického odpadu zapíší.

Tento blok lze rozšířit o recyklaci. Děti mohou z odpadového materiálu vytvářet užitečné předměty. V případě, že děti nic nenapadne, jim vyučující napoví. Může přitom čerpat z našich návrhů, které jsou uvedeny v jejich doprovodných příručkách.

V tomto celku je cílem dosažení znalosti, jak třídít odpad na organický a anorganický.

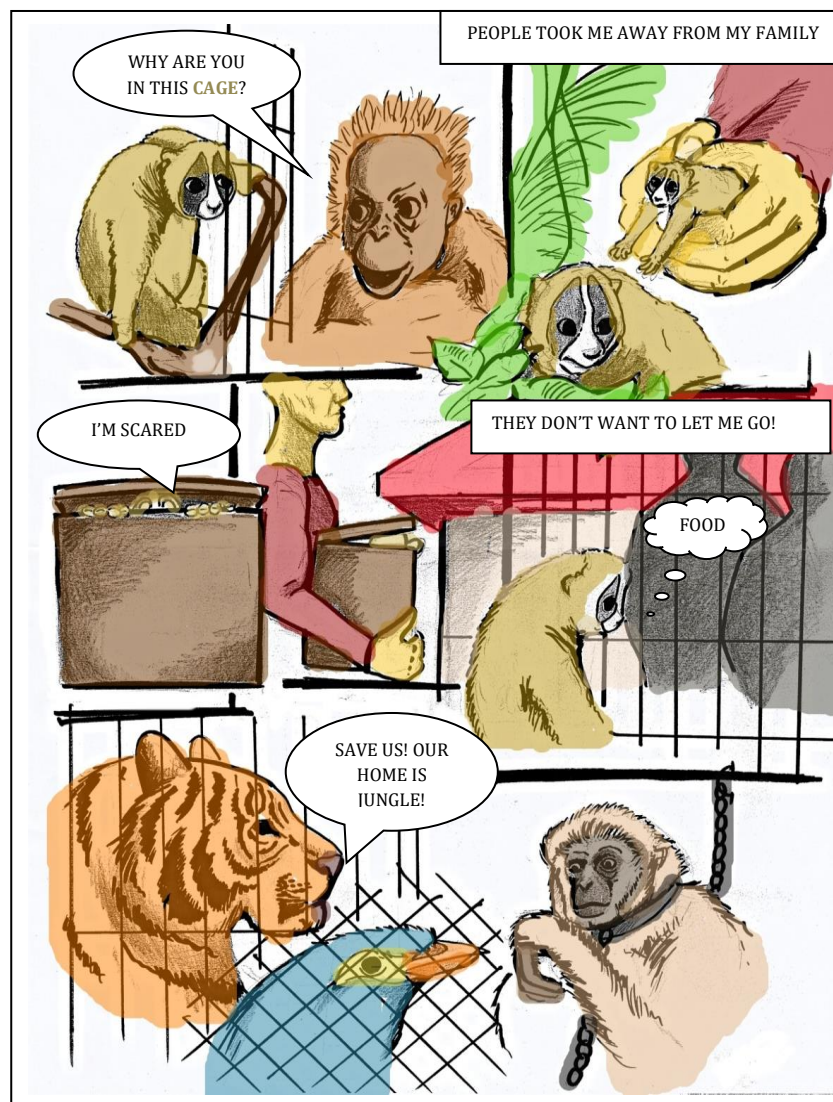
The image shows a worksheet for waste classification. It is divided into two main sections:

- ORGANIC:** This section is represented by an orange rounded rectangle with a green leaf icon on the right side. Below it are three horizontal dashed lines for writing.
- ANORGANIC:** This section is represented by a blue rounded rectangle with a plastic bottle icon on the left side, labeled "WATER". Below it are three horizontal dashed lines for writing.

2.3.5 Pátý výukový modul

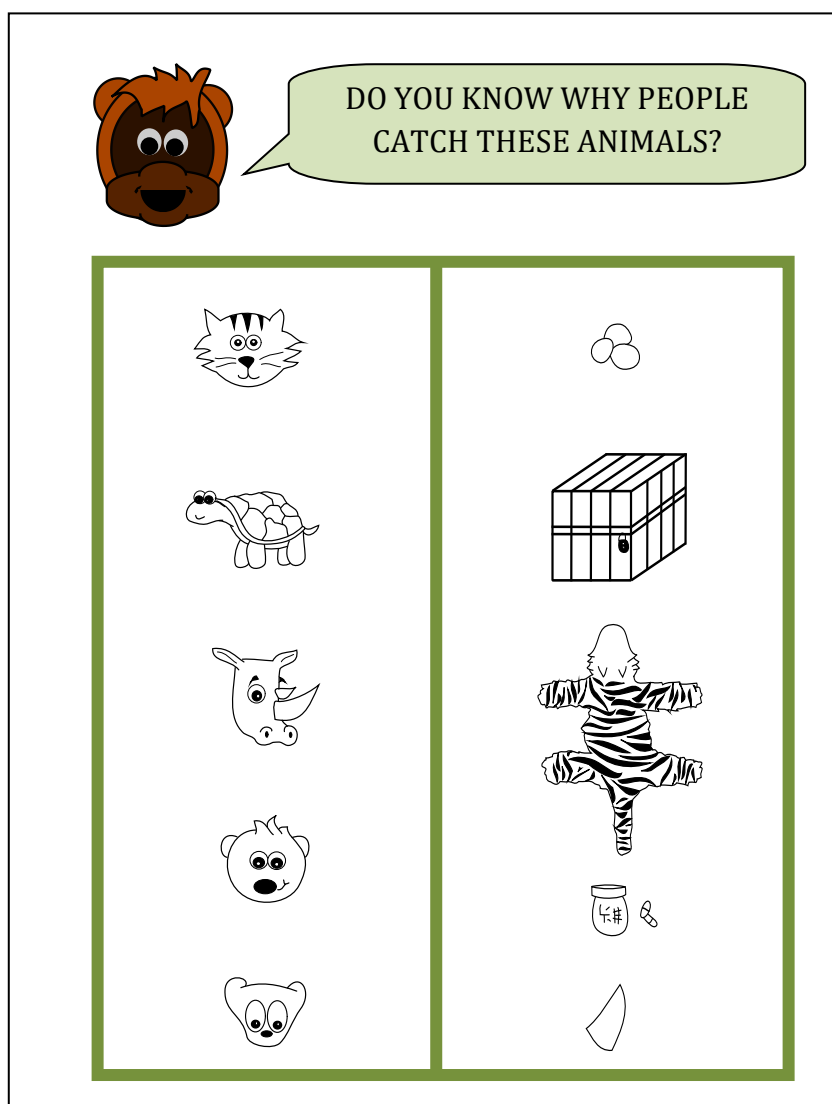
Poslední – pátý – výukový celek je zaměřen na místní faunu. Do souvislosti s ní patří především černý obchod, se kterým jde ruku v ruce honba za penězi, ale i brutalita.

Závažnou problematiku líčí v úvodu drobný živočich outloň váhavý, po němž je na indonésckém trhu nevyšší poptávka. Podstata vyprávění tkví v myšlence „Zvířata patří do pralesa, nikoliv do klecí“. Cílem celé aktivity je, aby děti tuto myšlenku pochopily a řídily se jí.

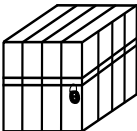

V praktické části děti pracují s 5 ohroženými druhy zvířat a příčinami jejich lovu. Vědomosti získané při výuce pak aplikují v přiřazovacím cvičení a dalších hrách.

Především v tomto výukovém modulu je tematika velmi brutální. A proto je třeba zohledňovat věkovou skupinu a vzhledem k ní výuku přizpůsobovat.

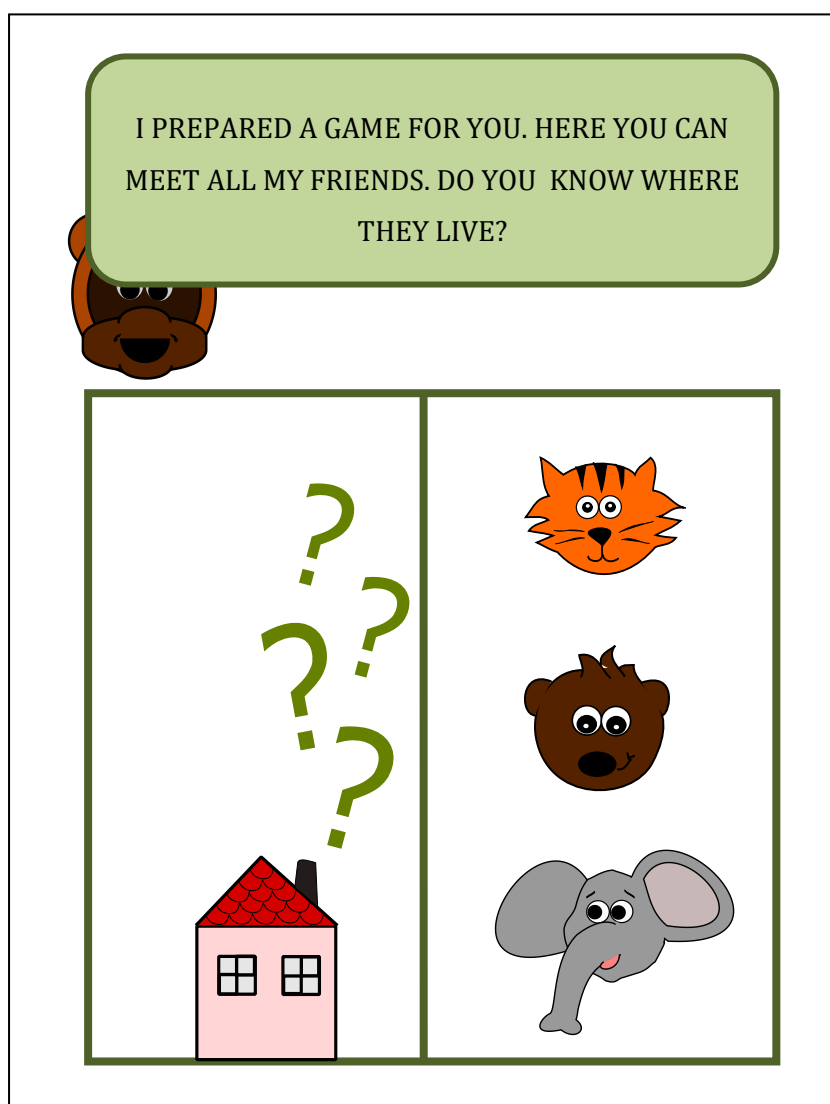

DO YOU KNOW WHY PEOPLE CATCH THESE ANIMALS?

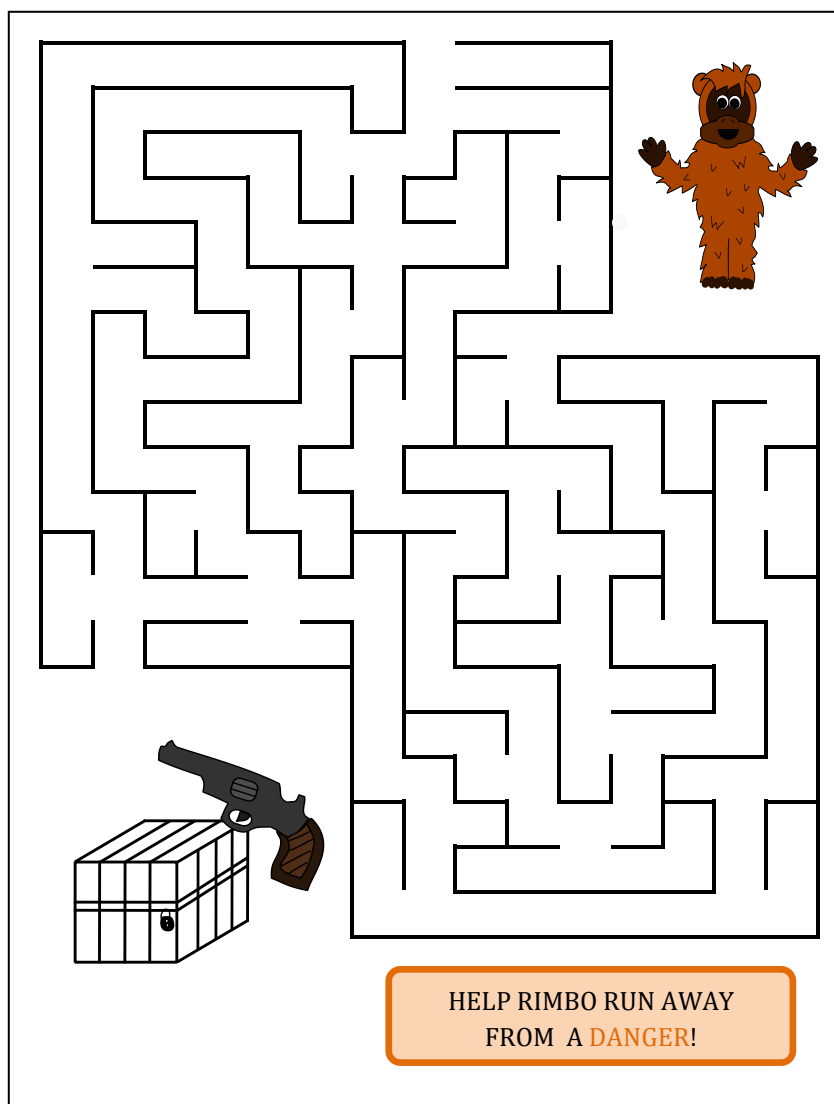
	
	
	
	
	

2.3.6 Doplnková cvičení

První doplňkové cvičení je zaměřeno na rozšíření anglické slovní zásoby a poznání zdejší fauny. K realizaci tohoto cvičení je nutné plátno zobrazující džungli a kartičky s obrázky a anglickými názvy zvířat. Cílem je naučit děti pojmenovat zobrazená zvířata anglicky. U zvířat, o kterých se něco dozvěděly z předchozích úkolů, by děti měly říct, co si o nich zapamatovaly. Dítě, které zobrazené zvíře správně anglicky pojmenuje jako první, může připevnit kartičku na plátno tam, kam se nejvíce hodí. Takle motivace by v dětech měla vzbudit přiměřenou soutěživost, snahu a koncentraci při plnění úkolu, zájem o angličtinu, zvířata a jejich život.

Toto cvičení slouží spíše k odreagování dětí. Jejich úkolem je nalézt jedinou možnou trasu z bludiště, která začíná u obrázku v podobě pistole a klece a končí u orangutana. Úkol je sice odpočinkový, ale zároveň, snahou pomoci opici, posiluje vazby k Rimbovi.

Další doplňkové cvičení klade důraz na kreativitu a anglický jazyk. Má dvě formy – jednu pro žáky do 12 let a druhou pro starší. Mladší žáci mají za úkol přijít na způsob, jak být pralesu užitečným, a své nápady zakreslit. Starší žáci nekreslí, nýbrž zapisují, a to v anglickém jazyce. Pokud by některému dítěti jeho úroveň nevyhovovala, může zkusit formu druhou, anebo rovnou obě. Záměrem je přimět děti ke skutečnému zamyšlení se nad pralesem. Vše, čemu je naše materiály naučily, by jim při přemýšlení mělo pomoci.

NOW IT'S YOUR TURN. DO YOU HAVE ANY IDEAS HOW TO SAVE THE JUNGLE? WRITE IT OR DRAW IT!

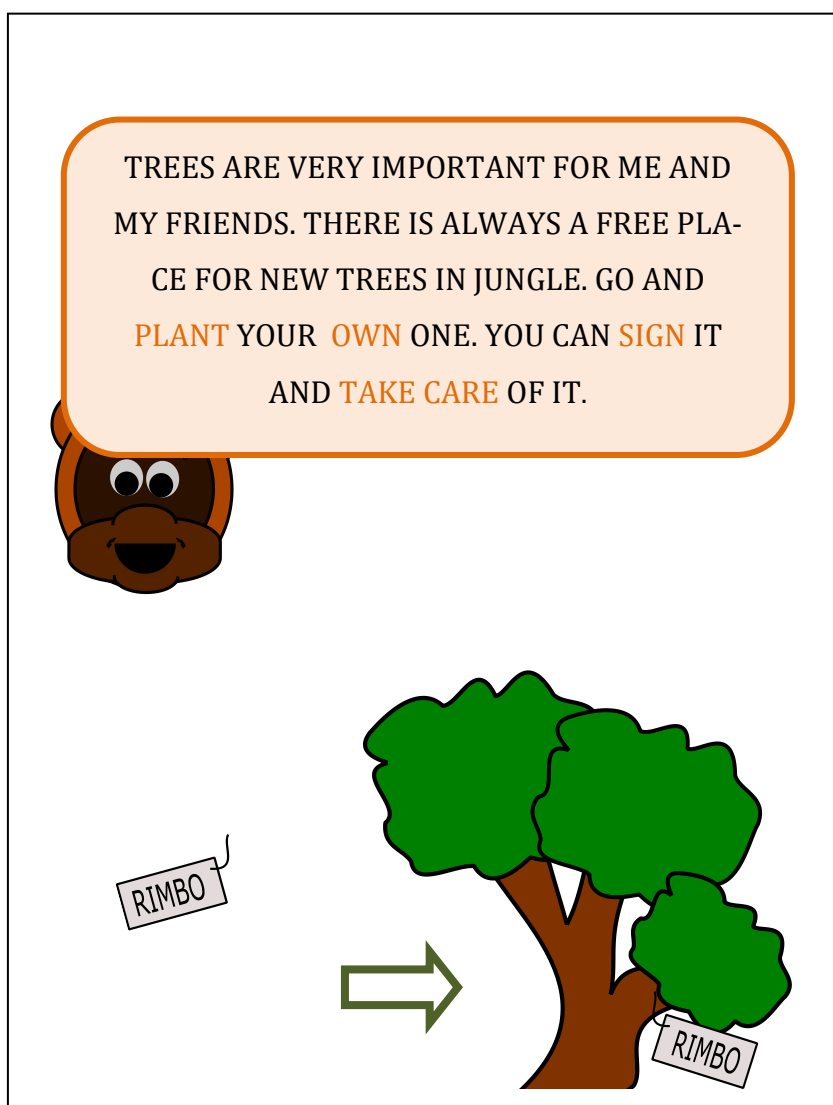

THE TEXT

THE PICTURE

Posledním úkolem je venkovní aktivita a věnuje se rozšiřování pralesa. Děti mají za úkol zasadit sazeničky stromů na vymezené prostranství. K osobnějším přístupům mají svůj stromek opatřený jmenovkou. Vyučující určuje plochu pro sázení, ukáže dětem jak sadit a následně všem pomáhá. Děti sledují vývoj svého stromku a náležitě se o něj starají. Strom symbolizuje jejich přímé spojení s okolní přírodou, hlavně s pralesem. Cílem bylo u nich vyvolat pocit zodpovědnosti vůči přírodě, snahu být jí nápomocen a starat se o ni.

Poslední strana obsahuje tabulku pro zapisování těžších anglických slov. Děti si sem v průběhu řešení úkolů příručky zapisují slova, kterým nerozumí, a vyučující jim s překladem pomáhají. Některá obtížnější slova či fráze jsou v materiálech i barevně odlišeny. Překlad těchto slov je pro vyučující předpřipravený v jejich příručce.

ENGLISH	BAHASA INDONESIA

3 Realizace

Výukové materiály byly do indonéských „odpoledních škol“ přivezeny Mgr. Ivou Uhrovou. Nejdříve proběhlo seznámení všech vyučujících s materiály a proškolení v práci s pracovním sešitem a dalšími pomůckami. Skupinu vyučujících tvoří dobrovolníci, kteří mají dobrou znalost angličtiny a po příchodu do výukového centra jsou seznámeni s danou problematikou a postupy při výuce.

Každý týden se realizoval jeden z 5 výukových modulů v různých skupinách žáků, které se střídaly vždy po hodině. Během výuky byla zpočátku vždy přítomna i koordinátorka projektu Help for Jungle. Ta kontrolovala výuku a provedení jednotlivých aktivit a po výukových blocích s vyučujícími vždy konzultovala připomínky k nim. Nicméně zdejší práce s našimi materiály pokračovala i po jejím odjezdu.

Celkově byl výukový materiál zhodnocen jako velmi přínosný pro danou věkovou kategorii i oblast. Vzhledem k absenci environmentální výuky v povinné školní docházce, a tudíž i základních znalostí tohoto směru, jsou materiály tohoto typu velmi vítané a potřebné.

„Příští týden budeme vaše příručky používat znovu, jsou skvělé!“

– koordinátorka dobrovolníků

„Moc děkujeme Ivě a její skupině z České republiky za návštěvu našich škol a dodání her a materiálů jako mikroskop nebo krabičkové lupy. Jsem si jista, že si je děti zamilují. Ted' můžeme jít ven do přírody a zkoumat hmyz Bukit Lawanwgu. S novými materiály můžeme žáky naučit mnohem více o jejich krásné džungli a nádherném orangutanovi sumaterském.

Děkujeme vám za podporu.

Děti jsou naše budoucnost. Pojd'me je vzdělávat.“

– ředitelka školy, kde byly materiály využity

3.1 Fotografie z realizace:

Obrázek 9: Sběr odpadu

Obrázek 10: Práce s našimi materiály

Obrázek 8: Děti s maskami zvířat.

Obrázek 11: Děti s našimi materiály.

Obrázek 10: Výrobek z PET-lahve.

Obrázek 9: Práce s našimi materiály.

Závěr

V rámci SOČ jsme vytvořily výukové materiály *Save the Jungle with Rimbo*. Sestavily jsme pracovní sešit pro děti, který obsahuje 5 výukových modulů. Tento pracovní sešit obsahuje různé druhy aktivit pro děti – komiks, doplňovací cvičení, bludiště atd. Dále jsme vypracovaly doprovodnou příručku pro vyučující. Jejím obsahem je návod, jak s materiály pracovat, řešení úkolů, tabulky s informacemi potřebnými pro vykonávání některých úkolů. Oba materiály jsou v anglickém jazyce. K těmto materiálům jsme vytvořily i některé pomůcky – kartičky s obrázky zvířat a kartičky s jejich anglickými názvy, puzzle. Výukové materiály byly využity v indonéských vesnických školách, do kterých je přivezla koordinátorka projektu Mgr. Iva Uhrová. Ta také všechny vyučující proškolila, jak s materiály pracovat. Pořádila i fotodokumentaci, která je součástí této práce SOČ. Janine Peranginangin - ředitelka dobrovolníků i jedné ze škol, ve kterých byly materiály použity, velmi kladně zhodnotila námi vytvořené učební pomůcky a naši práci pro projekt *Help for Jungle*. Naše materiály byly v Indonésii používány po celou dobu měsíčního pobytu koordinátorky a jsou zde využívány i nadále. Myslíme si, že i my jsme svou odbornou prací přispěly k rozvoji environmentálního vzdělání v „odpoledních školách“ v nejchudších oblastech Indonésie.

Literatura

- [1] RYVOLOVÁ, Saša. *Indonésie, batoh a já*. Třebíč: Akcent, 2003. ISBN 80-7268-281-4.
- [2] BREZINA, Ivan a Iva HEŘMANSKÁ. *Cesta na východ: [první český průvodce po asijských zemích]*. Praha: Mat'a, 1996. Výlety jinam. ISBN 80-901915-9-2.
- [3] ŠKVÁROVÁ, Veronika. *Indonésie: jak ji pozná málokdo*. Praha: Knižní klub, 2010. Universum (Knižní klub). ISBN 978-80-242-2732-0.
- [4] URL: <<http://www.greenpeace.org/czech/cz/>> [cit. 2016-12-29]
- [5] URL: <<http://www.helpforjungle.com/>> [cit. 2016-11-15]
- [6] URL: <<http://www.brontosaurus.cz/>> [cit. 2016-01-08]

Seznam obrázků

Obrázek 1: Děti s našimi materiály.....	7
Obrázek 2: Škola postavená ve Wisata Selang Pengeran.....	12
Obrázek 3: Skupina dobrovolníků	12
Obrázek 4: Výstavba školy ve Wisata Selang Pangeran.....	12
Obrázek 5: Mgr. Iva Uhrová	13
Obrázek 6: Využité pomůcky.....	17
Obrázek 7: Plyšový maskot a plátno	17
Obrázek 8: Doprovodná příručka k pracovnímu sešitu	18
Obrázek 9: Sběr odpadu	40
Obrázek 10: Práce s našimi materiály	40
Obrázek 11: Děti s maskami zvířat	40
Obrázek 12: Děti s našimi materiály	41
Obrázek 13: Výrobek z PET-lahve.....	41
Obrázek 14: Práce s našimi materiály.....	41

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
OSN	Organizace spojených národů
SOČ	Středoškolská odborná činnost

Seznam příloh

Příloha 1. Pracovní sešit Save the Jungle with Rimbo – ZIP soubor

Příloha 2. Příručka pro vyučující – ZIP soubor

Příloha 3. Kartičky s obrázky zvířat

Příloha 4. Kartičky s anglickými názvy zvířat

Příloha 5. Puzzle

Přílohy

Kartičky s obrázky zvířat

Kartičky s anglickými názvy zvířat

FISH

ELEPHANT

RHINOCEROS

HORNBILL

BEAR

ORANGUTAN

LIZARD

TIGER

BEE

SPIDER

Puzzle

